

STORMVLOEDEN IN DE VEERTIENDE EEUW

door I. VAN HYFTE

De hoogst ongewone zomerstorm van 1996 was wel raak dit keer ! 150 miljoen schade aan havens, zeedijken, strand en pieren was niet niks, met daar bovenop nog eens tientallen miljoenen voor particulieren en kustgemeenten. Zijn er nog wel echte seizoenen ?

Het is voor de zeestad nooit anders geweest : door golven aangevallen, overspoeld, geteisterd, afgekald en met moeite verschanst of versterkt. De zee geeft en neemt....

De historicus E. VLIETINCK wijdt aan de vernietigende natuurelementen niet minder dan 40 paginas's in zijn "Oude Oostende en zijne driejarige belegering (1601-1604)".

Vóór mij ligt een nieuw en magistraal tweedelig werk van drs. J. BUISMAN, "Duizend jaar weer, wind en water in de Lage Landen" (1). Daarin beschrijft hij het weer vanaf 763. Van jaar tot jaar, van seizoen tot seizoen; strenge winters, warme zomers, stormvloeden, overstromingen van rivieren, vernielende hagelbuien, kapotvriezen van de oogst, extreme droogte. Van een wetenschappelijke aanpak gesproken, dit imponerend werk...

Nieuwsgierig als ik ben, kijk ik altijd naar de topografische indexen en ik had geluk. De wetenschapper had Oostende niet over het hoofd gezien. Uiteraard zijn het - voor wat Oostende betreft - de stormvloeden die bij de auteur het meest aandacht krijgen.

- 24 december 1330 : zwaar weer, gepaard met een stormvloed, berokkent veel schade in Oostende en Blankenberge (Vlietinck vermeldt deze kerst-stormvloed niet).
- 23 november 1334 : de Sint-Clemensvloed. Totaal nieuw voor mij is hier de vermelding van het toponiem "Oostende-Sint Lambertus". Die nacht werd het thans verdwenen eiland in de Scheldemonding, Wulpen, bijna geheel weggeslagen. In de 14e eeuw waren daar 5 parochies : Westende-Sint Precatus, Briele, Avekerke, Remboudsdorp en Oostende-Sint Lambertus. De toevoeging, schrijft BUISMAN, bij Westende en Oostende is noodzakelijk om verwarring met gelijknamige plaatsen aan de Vlaamse kust te voorkomen.

De genadeslag voor Wulpen zal plaatsvinden bij de stormvloed van 1404 (niet vermeld bij Vlietinck) en betekende de ondergang van Avekerke en het mij onbekende Oostende-Sint Lambertus (2) dat duidelijk wat anders is dan het stadje op het "duin-eiland" Testerep (3).

- december 1391 : al enige tijd stormachtig weer. "Wellicht heeft deze storm een dijkbreuk en overstroming veroorzaakt in de omgeving van Sluis en mogelijk ook bij Oostende...." (dl. 2 p. 311) (4).
- 21/22 januari 1393 : (5) door een zware storm wordt meer dan de helft van Oostende verzwoegen door de zee. Toen gravin Margaretha Oostende tot stad had verheven en het markt- en

halle privileges kreeg, werd voor de stadsuitbreiding het duinmassief, dat als zeewering het achterland moest beschermen, afgeplat. De gevolgen later waren dan ook enorm !... In 1395 werd de stad "hersticht" en de clause in een officiële akte is dan ook veelzeggend : de afgeplatte duinen moeten vervangen worden door een zeedijk.

- 12 oktober 1403 : (totaal onbekend voor Vlietinck) "Bij een storm op de kust bij Oostende spoelen acht enorme vissen aan, waarvan de grootste meer dan 60 voet meet en de kleinste weinig minder dan 50 (...). Het hoofd was wonderlijk gevormd in de vorm van een geheel gevulde wolbaal (...). Een tijdgenoot in Gent heeft vernomen dat de neusgaten van de dieren zo groot zijn dat er een mannavuist in kan. Elke vis heeft 24 tonnen smout in zijn buik. Er circuleert volgens deze Gentse bron een rijmpje : "Oostende weet dat Bricxus nachte, Ghevanghen waren walvissen achte" (dl. 2 p. 361-362).

Ik kan natuurlijk dit opmerkelijke voorval van de Cisterciënzermonnik van Ter Duinen, Jean BRANDON (1360-1428), niet staven. Ik meen zelfs dat ze inspiratie inhoudt voor zeemeermin-verhalen... Maar na het lezen van dit titanenwerk heb ik een zekerheid. Het falen van het duinbeheer en de verwaarlozing van het toezicht en het onderhoud van de zeewerende functie van de duinen leidde tot aanzienlijk landverlies en gaven vrij spel aan de stormvloed.

- (1) Uitgegeven bij uitgeverij VAN WIJNEN, Postbus 172, 8800 AD Franeker (1996).
 - (2) BUISMAN, op. cit. dl. 2 zie kaart p. 114.
 - (3) BUISMAN spreekt van "Oostende-Testerep" en "Oostende-Wulpen".
 - (4) VLIETINCK houdt het bij "...een orkaan woedde in Januari 1390 of 1391, op onze kust van Sluis tot aan Oostende en de zee overstroomde de streek..." (op. cit. p. 27).
 - (5) BUISMAN beklemtoont met nadruk dat het niet 1394 was. VLIETICK besteedt aan de Vincentius-nacht van 1394 een hele paragraaf (op. cit. p. 28 e.v.). GOTTSCHALK meent dat het 1394 is, al lijkt ze er niet zeker van te zijn. AUGUSTYN spreekt van een Vincentius-vloed op 22 januari 1393.
-

NOG EEN NIEUWSJE OVER PASTER PYPE

Le Carillon 06/03/1902

Abbé PYPE délégué du Gouvernement au Congrès de Navigation à St Petersburg. (Paster PYPE), vertegenwoordiger van de regering naar het Congres over de Navigatie in Sint Petersburg).

GRAFSCRIFTEN

De grafschriften (épitaphes) van de stad Oostende en afkomstig uit de (afgebrande) Sint- Pieterskerk (= Sint-Petrus en Pauluskerk), worden bewaard te Brussel in de Koninklijke Bibliotheek Albert I, meer bepaald in het zgn. "Fonds Goethals", manuscript Nummer 1525) Bron : Weekblad "Echo d'Ostende" dd. 25 oktober 1907)

R. VAN CRAEYNEST